

A KATEDRA-VERSENYEK
FŐ SZERVEZŐJE
a Katedra Polgári Társulás

KATEDRA-VERSENY

További, a versennyel kapcsolatos információk: www.katedra.sk, katedra.szerkesztoseg@gmail.com

KATEDRA TÖRTÉNELEMVERSENY

ROVATVEZETŐ: ELEK JÓZSEF, katedra.tortenelem@gmail.com

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2022003

Kertek alja u. 8 (Podzáhradná), 947 01 Hurbanovo

Beküldési határidő: 2022. február 20.

A csapat neve:	A csapattagok neve:	A forduló száma:
A felkészítő pedagógus neve, e-mail-címe, telefonszáma:	Az iskola neve, címe, e-mail-címe, telefonszáma:	IV.

IV. FORDULÓ – AZ UTOLSÓ ARANYÁGAK: V. ISTVÁNTÓL III. ANDRÁS HALÁLÁIG

1) Generációk harca

(12 pont)

A második honalapító, IV. Béla és fia között nem volt felhőtlen a viszony. Milyen események játszódtak le a következő helyszíneken, amelyek az apa és fia közötti kapcsolatot alakították? A válaszlapba írd be az esemény évét is!

- A – Klissza
- B – Vidin
- C – Poroszló
- D – Déva
- E – Patak
- F – Isaszeg

2) Képes feladat

(8 pont)

Közép-Európa egyik sorsfordító csatájának állít emléket. Nézd meg a Segédanyagok közé feltöltött, ehhez kapcsolódó filmet is, mielőtt válaszolsz a kérdésekre!

- A – Hol található a csatatér, Morvamező?
- B – Hány morvamezei csatát tart számon a történelem?
- C – Ki volt az a fontos személy, aki részt vett mindegyik morvamezei csatában?
- D – Kik voltak a szemben álló felek ebben az 1278-as ütközetben?
- E – Miért mondhatjuk azt, hogy a képen látható emlékmű nem ad teljes, hiteles információt a résztvevőkről?
- F – Hogyan viselkedett a vesztes fél vezére a csatában?
- G – Hol található a vesztes fél vezérének sírja?
- H – Miért tartják ezt a csatát Közép-Európa egyik sorsfordító csatájának?

3) **Források****(10 pont)**

A) „[1] király idejében ugyanis Hungaria hanyatlani kezdett fényes dicsőségéből [...] Belső háborúk támadtak, városokat romboltak le, falvakat tettek semmivé – fölperzselvén őket, a békét és egyetértést lábbal tiporták, a gazdagok elszegényedtek, a nemesek paraszttokká lettek a szegénység nyomorában. Abban az időben a kordét, vagyis a kétkerekű kocsit az ország népe [2]-nek nevezte...”

A/1 – Melyik uralkodót takarja az [1] szám?

A/2 – Hogy nevezte a [2] szám alatti közlekedési eszközt a népnyelv?

A/3 – Nézz utána a forrásban, miért kapta ezt a megnevezést a kordé?

B) „Az Apostoli Szentszék követeként idejött ellene a firmumi Fülöp [...] A királyt is átokkal sújtotta, hogy gyűlölje meg a pogányokat, kedvelje meg a keresztények szokásait, és éljen feleségével. De miután semmit nem érte el a királynál, hazatért. [...] Röviddel ezután [...] a Szűz Szent Margit vértanú ünnepét közvetlenül megelőző hétfői napon, [3] várának közelében éppen azok a kumánok ölték meg könyörtelenül, akikhez úgy ragaszkodott.”

B/1 – Ki volt a kiátkozott király?

B/2 – Ki volt a király felesége, akit a király a szöveg szerint elhanyagolt?

B/3 – Hogy nevezik a [3]-as számmal jelölt várat, aminek a közelében megtörtént a gyilkosság?

B/4 – Melyik évben történt a gyilkosság?

C) „Uralkodásának második évében nagy hadsereggel legyőzte Ausztriát. Uralma idején az ország néhány nemes, tudniillik János és Henrik bán, Henrik fiai, meg Ugrin, az újlaki Pouch fia, és mások is még sokan a király sérelmére VIII. Bonifác pápától kértek királyt.”

C/1 – Ki a forrásban említett király?

C/2 – Ki volt az a magyar főúr, aki az Ausztria elleni hadjáratban a király oldalán harcolt, és azzal dicsekedhetett, hogy Szabolcs vezér leszármazottja volt?

C/3 – Kit szemelt ki a pápa új királynak, aki később tényleg az ország uralkodójává válik?

4) **Az ördög ügyvédje****(10 pont)**

Csák Máté főurat a király maga elé idézte, de ő az ügyvédjét küldte, hogy az jó színben tüntesse fel urát III. András előtt. A jog embere mindenre képes ezért, ki kell igazítanotok a csúsztatásokat, félremagyarázásokat és hibás információkat! A megjelölt részeket kell a válaszlapon helyreraknotok!

„Felség! Uram, Csák Máté, lehangoltan vette tudomásul, hogy ura megvonta tőle a bizalmát, és megtiltotta neki azt az egyetlen címet is, a nádorit (1), amelyet kiérdemelt, amikor Felséged parancsára elfoglalta Bécs városát (2). Személyesen nem tudott eljönni, hogy meghajoljon előtted, mert fáj a háta, ezért a családi örökségből megkapott Pöstyén (3) gyógyvizében áztatja harcban elfáradt testét. Uramat elszomorította, hogy gyűjtőszendélye mások szemében szálka – hát már az is baj, ha valaki a mások által elhagyott várakat karban tartja? Uram nem érti, miért baj az, ha gondoskodik Ugrócról (4) és Gimesről (5), miközben ez utóbbi vár urai váratlanul elhaláloztak? (6) Azt sem érti, hogy a bencés szerzetesek miért panaszkodtak, amikor égő csűrjeikből uram katonái menteni akarták a gabonát és az ígás állatokat, hogy Krisztus szolgálói ne szenvedjenek kárt. (7) Amíg ők helyreállítják gazdasági épületeiket, vigyázzunk értékeikre. Felség! Uram, Csák Máté elkeseredett, hogy ötvenedik életévénél (8) járva, nem kapja meg azt a megbecsülést, ami járhat a király hű szolgálójának! Elhatározta, hogy visszavonul a közélettől és szerény birtokainak központjában, Nyitrán (9) imádsággal szeretné utolsó napjait tölteni, s önként lemond a nádori tisztség viseléséről! (10)”

5) Keresztrejtvény

Töltsd ki az egyes meghatározásokkal a keresztrejtvényt, a megoldást pedig magyarázd meg!

1. A nápolyi trónon ekkor helyet foglaló család neve
2. III. András király ezt a jelzõt is kapta
3. Egy korabeli pápa neve (sorszám nélkül)
4. A pápai udvar által küldött magas rangú követ idegen neve
5. V. István egy ideig ennek a területnek az irányítója volt
6. III. András egyetlen gyermeke
7. Itt tartotta fogva saját unokáját IV. Béla
8. A 13. század egyik híres és aktív nemzetsége
9. Hercegség a Magyar Királyság déli részén

1.	⌘						⌘	⌘	⌘	⌘	⌘
2.	⌘	⌘									⌘
3.	⌘								⌘	⌘	⌘
4.	⌘	⌘								⌘	⌘
5.	⌘										⌘
6.	⌘	⌘	⌘								
7.						⌘	⌘	⌘	⌘	⌘	⌘
8.	⌘	⌘						⌘	⌘	⌘	⌘
9.	⌘	⌘	⌘						⌘	⌘	⌘

6) Az a Kézai...

(8 pont)

A kor neves krónikására és munkájára vonatkoznak az állítások. Döntsd el, hogy igazak illetve hamisak az egyes információk, és amelyek hamis, indokold is meg, miért!

- A – Kézai munkájában megjelenik a csodaszarvasról és üldözőiről szóló történet.
- B – Az utolsó fejezet az Árpád-ház kihalásával zárja le a művet.
- C – Kézai magyar származású, az ő krónikájában található meg az első magyar vers is.
- D – Kézai Simon Gestája később született, mint Anonymusé.
- E – A szerző világi személy, comes volt, erre egy 1286-os bejegyzés is utal.